

Ruhumuzu xilas işində ayvazovskilər bizə lazım deyil

ELNARƏ AKİMOVA,
*Milli Məclisin deputatı,
YAP İdarə Heyətinin üzvü,
filologiya elmləri doktoru*

Qərribə təzadlar dövründə yaşayıyıq. Rusiya bizi erməni əsilli rus rəssamı İvan (Ovanes) Ayvazovskinin 2021-ci ilin dekabrında qanunsuz şəkildə qoyulmuş abidəsini Xankəndidən çıxartdığımıza görə mədəniyyətə asilikdə ittiham edir. Şuşanın mərkəzində erməni vandalizminin daş pasportu kimi tarixə möhürlənən güllələnmiş heykəllərin aqibətinə münasibətini adı necə olsun bəs? Görəsən, Azərbaycanı mədəni abidələrlə müharibədə suçlayanlar niyə həmin o məşum vəhşilik aktlarına qarşı çıxmırdılar?

Tarixin dərinlərinə ensələr görürlər ki, hələ XV əsrdə rus səyyahı Afanasi Nikitinin qeydlərində Azərbaycanla, onun başqa millətlə-

seslərini niyə gözdərdi edir, miqrantlara qarşı barbar münasibətləri niyə doğru sayır, məşhur jurnalist-ziyalı Mixail Qusmanın Xankəndidə verdiyi suallara görə, işdən çıxarılaraq cəzalandırılmasına niyə etiraz etməyi bacarmır? Buna onların cəsarəti çatmır, yoxsa mədəni-etik əxlaq ölçüləri?!

Azərbaycanda, paytaxt Bakıda onlarla rus məktəbləri var, onlarla Rusiyalı alim, ziyalı, incəsənət xadiminin heykəli, adlarına küçələr var. Bəs Rusiyada Azərbaycanın hansı şair, yazıçı, rəssamının heykəli var? Buyursunlar, bu imperiya təfəkkürlü sənət aşığı Aşıq Ələsgərin abidəsini ucaltsınlar, sonra bizə mədəniyyət dərsi keçməyə çalışsınlar. Mən İrəvanda ucaltsınlar demirəm, çünki onsuz da o abidəni İrəvanda özümüz yaxınlarda ucaldacağıq!

Dünyada bestsellərə çevrilmiş məşhur bir Azərbaycan romanı var: “Əli və Nino”. Müsəlman Əli ilə xristian Ninonun sevgi macərası üzərində qurulan romanda Azərbaycanın siyasi elitasına daxil insanların toplaşdığı bir yığıncada dövrün gərgin siyasi təlatümlərinə münasibət bildirən nüfuzlu şəxs - Bakı milyonçusu, neft maqnatı Ağə Musa Nağıyev deyir: “Mən yaşlı bir adamam... Gördüklərim, eşitdiklərim məni çox kədərləndirir. Ruslar türkləri öldürürlər, türklər ermənilərlə vuruşurlar. Ermənilər isə bizim kökümüzü kəsməyə can atırlar. İndi biz də ölkəmizdən bizə

rin münayəndələrinə, mədəniyyətinə xoş münasibəti ilə bağlı hansı qeydlər yer alır. L.N.Tolstoy, A.S.Puşkin, S.Yesenin yaradıcılığından Azərbaycana sevgi hansı qızıl xətt kimi keçir. Hətta Çar Rusiyasının dini ədavət yayan imperiya siyasəti Azərbaycan ərazisində çoxkonfessiyalıq mühitində problemlər yaratsa da, bunlar cəmiyyətdə dərin kök sala və əhalinin şüurlarına əsrlər uzunluq möhürünü vurmuş humanizm dəyərlərinə xələl gətirə bilmədi. İsa Məsih şəxsiyyəti Azərbaycanın görkəmli aydınları, sənət adamlarının şüurunda əzəli doğrmağını saxladı və bu xalq yanaşma və münasibətlərində humanist, tolerant qayəyə istinad amilini unutmadı.

İndi Rusiya haqsız olaraq mədəni tolerantlıqdan dəm vurur. Bir daş parçasının sökülməsinə belə etiraz ədasında və təəssübündə olanlar görəsən niyə onlarla insanın tələf olduğu təyyarə qəzasının sonucuna qatlanmaqdan yayınır? Azərbaycanın təyyarə qəzasından sonra Rusiyadan kompensasiya tələb etməsinin qarşılığında Kreml bu haqlı tələbə qarşı məsuliyyətsiz davranmaq bir yana, bərabərhüquqlu əməkdaşlıq ruhuna zidd addımlar sərgiləməkdədir. Mədəni mövqə ucalığından bəhs edən Zaxarovalar, Zatulınlar, Solovyovlar, Şvidkoylar Yekaterinburqda baş verən ekstremizm və zorakılıq pro-

lazım olmayan naqislikləri təmizləməyə çalışırıq. Bu, pis şey deyil! Tutaq ki, kimsə bizdə məktəb, yaxud xəstəxana açıb. Amma orada yalnız boş şeylər tədris edilsə, o məktəb kimə və nəyə lazımdır? Yaxud bədəni müalicə edib, ruhu yaddan çıxardan xəstəxananın nə faydası var? Bizim ruhumuz Tanrıya doğru getmək istəyir”.

İndi biz yaralarımızı sarıb yalnız bədəni müalicə etmirik, həm də ruhumuzu xilas etməyə çalışırıq. Bu xilas işində “tufan” təbliğatçıları İvan Ayvazovskilər çətin bizə kara gələ. Ona görə də bizim hər kəsə deyiləcək sözüümüz, veriləcək cavabımız var. Yalnız ona görə yox ki, biz öz torpaqlarımızın sahibiyik, kimin heykəlinin orda qalıb qalması da müstəqil siyasət aparan ölkə kimi bizim daxili işimizdir. Həm də ona görə ki, indi sahib olduğumuz torpaqlarımız otuz ilə yaxın işğal prosesində olanda və orda təcavüzün bütün çeşidləri təcrübədən keçiriləndə, hətta ön ekstremal şəraitdə belə, biz ilk növbədə ali insani duyğuların və nəhayət, beynəlxalq hüquq normalarının qorunmasına çağırış motivləri səsləndirib gözləmə mövqeyi tutduq. Nəticədə heç bir “humanist”in səsinə eşitmədik, heç bir dövlətin haqq uğrunda reaksiyasına şahid olmadıq. “Haqq isə verilmədiyinə görə, alındı”! Odur ki, bizə mədəniyyət dərsi keçməyə çalışanlar gedib öz xislətlərini səhmana salsınlar.